

precej in va-nje nese človek svoj denar z lahko vestjo in če mu je treba posojila, dobi ga iz njih brez velicnih stroškov. In tudi večjo hranilnico že imamo, južno-štajarsko v Celji. Slovencu torej ni več treba priti nemškimi liberalcem na pot in če vse eno gre, potem pa je vreden njihovih klešč in ni ga škoda.

Da torej slov. rodoljubi ne držé rok križem, kjer gre za koristi slov. ljudstva, to se kaže, kakor v raznih zastopih, tako tudi v raznih društvih, ki so jih osnovali samo v obrambo slov. ljudstva. Zato pa lahko rečemo, da pride prej ali slej lepši čas za slov. ljudstvo in to tem prej, čem bolj se ono oklene in drži svojih izkušenih rodoljubov. Torej, ljubo naše slov. ljudstvo, delaj na svoje veselo ustajenje!

Kako si more kmet, in kako mu morejo drugi pomagati?

Vsi možje, ki imajo srce za priprosto ljudstvo, za kmeta, dandanašnji priznavajo, da za-nj slabo stoji. Ne bom pisal o uzrokih obširno in vsega, kar bi se dalo pisati, temveč kratko hočem le nekatere reči omeniti.

Pred vsem more našemu kmetu pomagati njegova zemlja in njegove pridne roke. Le pomisliti je treba nekatere reči: kaj nese v tem času in kraju največi dobiček, ki se da doseči? kako bi se dalo to in ono še izboljšati? ali bi ne kazalo, se v današnjem času bolj z živinorejo pečati? Dobro bi bilo, da bi se kmetje skupno o tem pogevarjali, in eden drugega podučevali in spodbujali. Kaj je s sadjerejo? Bili se še ne dalo več storiti?

Se ve, da se mora tudi na prostor ozir vzeti. Ko bi si n. pr. kdo celi travnik z drevjem zasadil, ne mogel bi tam sena sušiti, akoravno sicer trava pod drevjem čisto dobro rase.

Pa pridem še k enej važnejši reči, in to so naši vinogradi. Dva sovražnika sta prišla nad preljubo žlahtno vinsko trto, namreč uš in pa strupena rosa ali peronospora.

Čudno je, da ravno dandanašnji pridejo te nesreče. Morebiti za to, da bi znanosti imele kakšno opravilo in našle orožje, s katerim se ima človek zoper te sovražnike bojevati.

Zoper uš se sedaj priporoča sajenje ameriških trt. Kupijo se odrezane rozge, ali teh se pa pri sajenji veliko posuši, ali pa se kupijo že ukoreninjene trte. V tem zadnjem slučaju pa je nevarnost, da z ameriško trto pride tudi trdna uš v vinograd, kajti ne vse ameriške trte se ustavljajo nši, temveč ene bolj, druge pa manj. Najbolje se bojda ustavlja Riparia di Perrier. Tudi nekatere ameriške trte ne rasejo na suhem in slabem, kamenitem zemljišči. Če kdo tedaj hoče ameriške trte saditi, naj se obrne do onega moža, ki se spozna v tej reči. Žalibog moram priznati, da bode

težko enega našel, ki bi mu na vsa potrebna vprašanja odgovoril, ker se je še dozda v tej reči premalo preiskovalo.

Ameriške trte kaže bolj narazen saditi v vinograd. Ko poženejo čez leto tri ali štiri močne rozge ali šibe, tedaj se te en meter ali več nad zemljo cepijo meseca maja ali junija z našimi trtami (cepljenje je drugačno, kakor za drevje!) in se potem pogrobajo v jeseni ali spomladi tako, da samo ameriška trta pride v zemljo, ne pa tudi naša, ker bi se drugače naše prijala uš. So pa tudi nekatere vrste ameriških trt, ki bojda že same na sebi ne obrodijo ravno slabega vina.

Hujši sovražnik pa še, kakor uš, je strupena rosa ali peronospora. Zoper to se človek pa bojuje z bakrenim vitriolom in apnom, ki se oboje v vodi raztopi in se škropi potem zeleno perje.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Zdaj je še čas, kmalu bo prepozno.

Kdor je se kedaj med Pragarskim in Mariborom po železnici vozil, ali se vozil ali peš hodil po Ptujski cesti prek železnice pri Mariboru, videl je gotovo pri jedni hiši v kotu, ki je med železnico in Ptujsko cesto, sadovnjak poln jablan, hrušek, sliv ali češpelj in višenj. Vsa narava oblekla je bila lani, kakor vsako leto, svojo od stvarnika ji spleteno zeleno obleko, zdelo se mi je, kakor bi prav videl, slišal in čutil, kako deluje v rastlinstvu tista skrivnostna moč, ki "provzročuje, da dobiva drevo svoje listje, da se vzdiguje trava, pšenica, ječmen, rž itd. čedalje od tal, da cvete in dozoreva človeku in živalim za živež. V sredi tega natornega življenja bil je videti omenjeni sadovnjak, kakor bled mrlič med zdravimi ljudmi: nobenega lističa na drevesu — vse suho, topo, golo, ožgano. Ali ni namakal dež zemlje tem jablanam, hruškam in slivam; ali jim ni solnce sijalo prav tako, kakor polju in gozdu? Se ve, da je, ali kaj je bilo krivo. da drevesa v sadovnjaku niso zelenela, ne cvetela? Pač so poganjala tudi listje in cvetje pa komaj se je prikazalo, zginilo je zopet. Kam? Požrla ga je gosenica, ta sovražnica vsemu rastlinstvu, posebna sovražnica pa še sadnemu drevesu. Vsakokrat, kedar sem se peljal tam memo, pogledal sem tje na sadovnjak, žalost, še bolj srd in jeza pretresla mi je srce, srd in jeza nad človeško nemarnostjo, ker samo nemarnost je zakrivila, da so gosenice ogulile vse drevje. Sto in sto goseničnih gnjezdic viselo je po vrhah vseh vej in vejic. Iz teh gnjezdic izlezlo je bilo na milijone malih gosenic, ki so se lotile potem vsacega listka in cvetka, ko se je prikazal. Skoro tri mesece niso si mogla opomoči

drevesa. Vsled tega pa v jesen tudi ni bilo nobenega sadja, ki bi ga lahko vzrastlo za 100 do 200 gld. vrednosti. Lastnik je tako po svoji nemarnosti zgubil veliko svoto denarja, ki bi ga morebiti silno silno potreboval.

Kmetje slovenski! Navedel sem resničen vzgled. Ako zinem še kako besedico ali ne, vedeli bote, kaj vam je storiti. Pa vendar dodal bi rad še nekoliko besed in želim presrčno, da bi zrno ne padlo na nerodovita tla. Po lastni skušnji vem da je po naši slovenski domovini še mnogo, mnogo takih gospodarjev, ki se ne brigajo za sadno drevje. To ni prav. Preč s tako nemarnostjo! Vsaki rad povzije v letni vročini okusno slivo in hruško; zakaj bi ne skrbel, da si jo pripravi? Brez truda ni kruha. In zares prav malo truda potrebuje odgojevanje in negovanje sadnih dreves. Vsako spomlad odloči naj sadjerejec en dan za trebljenje in snaženje svojega sadonosnika ali posameznih drevesc. Otrebiti se mora drevo vseh suhih in pregostih vej in vejic. Vsakdo ve, da v gošči nič ne obrodi. Stari mah naj se postrga s stebela in močnejših vej. Poglavitna reč je pa to, kar hočem zdaj povedati: tista gnejzda, ki so videti skoro na vsakem vršiči, imajo v sebi na milijone malih goseničic, ki izlezejo, kadar v spomladi začena poganjati drevo in komaj se kaki listek ali cvetek prikaže, že ga požró.

Brž na delo! Nemudoma porežite tisto gosenično zalego z dreves! Pa ne pustite nje na tleh ležati, to bi ne pomagalo nič; poberite vse te gnejzdice in sežgite! Kdor še tega ni storil, naj se tega loti, naj pusti vse drugo na stran. Za pol dneva ni nič zamujeno — pa veliko storjeno. Ako si sosed moj svoja drevesa otrebil, poglej še na sosedov vrt, spodbudi ga, poduči ga, in če noče, ali je nemaren, pomagaj mu sam! Drugo leto bode se sam lotil tega potrebnega dela; hvaležen ti bode. Toraj brž na delo! Zdaj je še čas — kmalu bo prepozno!

Sejmovi. Dne 3. aprila v Reichenburgu. Dne 5. aprila na Starih sv. gorah. Dne 8. apr. na Polji, v Ljutomeru, v Šoštanji in v Vildonu.

Dopisi.

Od Save. (Srenjske reči.) Bil je pred leti, in je še zdaj živahen prepir o tem, ali so za občane velike občine boljše, alj manjše. Ti, ki velike občine zagovarjajo, trdijo, da take velike skupine ležje in bolj cenó svoja mnoga občinska opravila opravljajo, kakor pa male. To se deloma res ne da tajiti. Ti pa, ki so za majhne občine, (med njimi gre posebno M. Hermana omenjati,) pravijo, naj se „izročeni delokrog“ občinam spet odvzame in gosposkam nazaj da, ostala obč. opravila pa bodo prebivalci malih občin veliko bolj zvesto, pravično in ce-

nejše opravljali, kakor dosedaj. Mislim, da mora M. Hermanu vsak pameten človek pritrditi. To skušamo mi kaj živo v naši veliki Loški občini, ki spada med največje na Stajarskem; kajti šteje blizo 3.200 duš, se razširja čez tri fare: Širsko, Loško in Razborško in ima na južni meji, ob Savi, okoli 4½ ure dolgoti. In tu se prikaže prva nepravilna velikih občin. Županski sedež je zdaj v Loki, kjer je tudi najbolj primeren, ali mnogi občani imajo do tje do poltretje ure daleč, in to je za kmeta, ki ima pri županstvu več opravil, velika zamuda. No to bi še ne djalo toliko, ali nahaja se pri nas, kakor skoraj povsod pri velikih občinah, več strankarskih krivic, ki so v malih občinah nemogoče. Na primer: odborniki so vzeti večjidel iz sredine, namreč iz Loške fare, na meje občine se pa ubogo malo ozirajo, tako da je na pr. Razborška fara, ki ima v Loški občini vendarle okoli 450 duš — toraj že za majhno občino — zastopana po enem samem odborniku. Ravno tako je pri šolah in pri obč. cestah. Za Loško, posebno pa še za Zidanmostno šolo se hvalevredno skrbi, in se posebno pri zadnji nobeden gold. ne štédi, da je šola z učili dobro preskrbljena; dočim se jim pri drugih treh šolah, Širski, Razborški in Lokavški že vsak krajcar smili, in nimajo nič srca zanje. Občinske ceste in mostove po Širji, Razborji in Lokavcu popravlja, kdor jih ravno potrebuje, za cestarja pa je solnce na nebu, kateremu ni treba nič platiti. In kakor da bi še vsega tega dosti ne bilo, hoče zdaj Zidanmost še županski sedež na-se potegniti, kakor je že tudi popotno vsprejetišče Ločanom prevzel. Tje pa imajo vshodni mejaši skoraj 3 ure daleč. Tega bi nam še manjkalo, da bi Zidanmostni — veri in Slovencem enako sovražni — liberalci z dosedaj verno in pošteno slovensko občino komandirali! Ker v tem slučaju Ločanom samim voda v grlo teče, zato bodo pač morali, in sicer že nekaj časa pred obč. volitvo, ki bode bojda že na belo soboto, se z Lokavčani in Razborjani lepo sporazumeti, da pridejo v prav obilnem številu k volitvi in volijo samo take odbornike, ki so dobri kristjani in Slovenci, vsem občanom, pa tudi toliko prebrisani in možati, da se od šest v prvem razredu voljenih liberalcev (katerih volitev konservativci zabraniti ne morejo) ne bodo dali strahovati, in pa da nikdar iz Zidanmosta župana ne volijo.

Iz Šmartna v Rožni dolini. (Razne novice.) Smrdljivih osepnic ali koz smo se, hvala Bogu, za zdaj srečno otresli. Mnogo strahu napravil nam je pa stekel pes, ki je 14 dni po novem letu par šolarjev ogrizel. Dne 15. marcija umrl je eden teh omilovanja vrednih otrok za neko hudo davico in za neznanimi krči, ki so ga blizo 30 ur lomili. Raztelesenje mrliča je pokazalo, da fant ni imel davice ali angine,